מ: כל שעה פרק שני פסחים

לא יעשנו מרדעת לחמור. אומר ר"י דדוקא בכלאים אבודים אסור לעשות מהן מרדעת שמא יעשנו טלאי על בגדו ולא יזהר נמי שלא יגע בבשרו אבל בכלאים ידועים שרי כדאמרי' במסכת כלאים (פ"ט מ"ד) מרדעת החמור אין בה משום כלאים ומותר לעשות מהן כר וכסת ובלבד שלא יגע בבשר אע"ג דאמרינן בפ"ק דביצה (דף יד:) אפי' עשר מלעות זו על גב זו אסור שמא תכרך לו ימא על בשרו שמא כר וכסת ומרדעת אין רגילין ליכרך כל כך:

אבל עושהו תבריכין למת. ולא"ת והא איכא לועג לרש וגו' ובפרק התכלת (מנחות דף מא.) אמר רב טובי בר קיסנא אמר שמואל כלי קופסא מייכין בצילית (אמר רב) ומודה שמואל בזקן שעשאה לכבודו שפטורה והיינו שעמא ודאי דאמרינן ליה משום לועג לרש ומהאי טעמא נמי לא יעשה כלאים למת ואומר ר"ת דצילית שקולה כנגד כל המלות לכך איכא לועג לרש טפי כדאמרינן בהתכלת (שם דף מג:) חכרתם את כל מצות ה' מלמד שקולה צילית כנגד כל המלות והא דאמר בפ' מי שמתו (ברכות דף יח.) רבי מייא ורבי יונתן הוו שקלי ואזלי בבית הקברות הוי שדיא תכלת דרבי יונתן אמר ליה ר' מייא דלייה שלא יאמרו למחר בתים אצלנו והיום מלעיגים אותנו ואף על גב דמתים נמי יש להם צילית אומר ר"ת דמכל מקום שייך בהן ליעוג לפי שמראין עצמן כמלוויו במלות והן אינן מלווין ואינו דומה מלוויה ועושה למי שאין מלוויה ועושה ומה שמסירים בזמן הזה מעליותיו של מתים קומכין אבא דתניא במסכת שמחות (פי"ב) אבא שאול בן בטעית לוה לבניו קברוהו תחת מרגלותיו של אבא והתירו תכלת מפליוטי וכמה דברים אנו קומכין על ספרים מיוחדים ומניחין בגמרא שלנו דבפרק בתרא דמגילה (דף לא:) אמרי' ראש חודש אב שחל להיות בשבת מפטירין הדשיכם ומועדיכם דהיינו חזון ישעיה ולא מפטירין השמים כסאי וכן הוא בספיקתא ובפר' ויחל אנו קורין בתענית שלנו אע"ג דתנן במגילה (שם זה שם) שקורין בתענית בקללות וברכות ואנן קומכין על מס' סופרים (פי"ז ה"ז) ם:

האילפס והקדירה שהעבירן מרותחין לא יתן לתוכן תבלין. מכאן אין להוכיח דעירוי ככלי שני מלא אשמעינן רבותא שלא יערה (ב) על הקערה שהתבלין בתוכה לתוך הקערה ולא לתוך הקדרה אבל נותן הוא לתוך הקדרה לפי שהוא חזק ואין מניחה מהר להחמיץ: אחרוסת

לא יעשנו מרדעת לחמור. אומר ר"י דדוקא בכלאים אבודים אסור לעשות מהן מרדעת שמא יעשנו טלאי על בגדו ולא יזהר נמי שלא יגע בבשרו אבל בכלאים ידועים שרי כדאמרי' במסכת כלאים (פ"ט מ"ד) מרדעת החמור אין בה משום כלאים ומותר לעשות מהן כר וכסת ובלבד שלא יגע בבשר אע"ג דאמרינן בפ"ק דביצה (דף יד:) אפי' עשר מלעות זו על גב זו אסור שמא תכרך לו ימא על בשרו שמא כר וכסת ומרדעת אין רגילין ליכרך כל כך:

אבל עושהו תבריכין למת. ולא"ת והא איכא לועג לרש וגו' ובפרק התכלת (מנחות דף מא.) אמר רב טובי בר קיסנא אמר שמואל כלי קופסא מייכין בצילית (אמר רב) ומודה שמואל בזקן שעשאה לכבודו שפטורה והיינו שעמא ודאי דאמרינן ליה משום לועג לרש ומהאי טעמא נמי לא יעשה כלאים למת ואומר ר"ת דצילית שקולה כנגד כל המלות לכך איכא לועג לרש טפי כדאמרינן בהתכלת (שם דף מג:) חכרתם את כל מצות ה' מלמד שקולה צילית כנגד כל המלות והא דאמר בפ' מי שמתו (ברכות דף יח.) רבי מייא ורבי יונתן הוו שקלי ואזלי בבית הקברות הוי שדיא תכלת דרבי יונתן אמר ליה ר' מייא דלייה שלא יאמרו למחר בתים אצלנו והיום מלעיגים אותנו ואף על גב דמתים נמי יש להם צילית אומר ר"ת דמכל מקום שייך בהן ליעוג לפי שמראין עצמן כמלוויו במלות והן אינן מלווין ואינו דומה מלוויה ועושה למי שאין מלוויה ועושה ומה שמסירים בזמן הזה מעליותיו של מתים קומכין אבא דתניא במסכת שמחות (פי"ב) אבא שאול בן בטעית לוה לבניו קברוהו תחת מרגלותיו של אבא והתירו תכלת מפליוטי וכמה דברים אנו קומכין על ספרים מיוחדים ומניחין בגמרא שלנו דבפרק בתרא דמגילה (דף לא:) אמרי' ראש חודש אב שחל להיות בשבת מפטירין הדשיכם ומועדיכם דהיינו חזון ישעיה ולא מפטירין השמים כסאי וכן הוא בספיקתא ובפר' ויחל אנו קורין בתענית שלנו אע"ג דתנן במגילה (שם זה שם) שקורין בתענית בקללות וברכות ואנן קומכין על מס' סופרים (פי"ז ה"ז) ם:

האילפס והקדירה שהעבירן מרותחין לא יתן לתוכן תבלין. מכאן אין להוכיח דעירוי ככלי שני מלא אשמעינן רבותא שלא יערה (ב) על הקערה שהתבלין בתוכה לתוך הקערה ולא לתוך הקדרה אבל נותן הוא לתוך הקדרה לפי שהוא חזק ואין מניחה מהר להחמיץ: אחרוסת

מנקטא ליה אימיה בארבי: ההוא ארבא דחיטי דטבעא בחישתא שריא רבא לזבוני לנכרים איתיביה רבה בר ליואי לרבא (ג)אבגד שאבד בו כלאים הרי זה (ד)לא ימכרנו לנכרי ולא יעשה (ה) בו מרדעת לחמור אבל עושין אותו תכריכין למת לנכרי מאי טעמא לא לאו משום דהדר מזבין לישראל הדר אמר רבא (ו)לזבינהו קבא קבא לישראל כי היכי דכליא קמי פיסחא תנו רבנן אין מוללין את הקדירה בפסח והרוצה שימלול נותן את הקמח ואח"כ נותן את החומץ ויש אומרים אף נותן את החומץ ואח"כ נותן את הקמח (ז)מאן (ח)א"א ר חסדא רבי יהודה היא (ט)דתנן (י)האילפס והקדירה שהעבירן מרותחין לא יתן לתוכן תבלין אבל נותן לתוך הקערה או לתוך התמחוי רבי יהודה אומר לכל הוא נותן חוץ מדבר שיש בו חומץ וציר ונוקמה כר' יוסי (כ)(דתנן) ר' יוסי אומר שורן בחומץ וחומץ צומתן כי אשמעינן ליה לרבי יוסי הני מילי דאיתיה בעיניה אבל על ידי תערובת לא עולא אמר (ל)אחד זה ואחד זה אסור משום (מ)לך לך אמרינן נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב רב פפי שרי ליה (נ)לבורדיקי דבי ריש גלותא (ס)למחה קדירה בחסיסי אמר רבא איכא דשרי כי האי מילתא בדוכתא דשכיחי עבדי א"ר רבא גופא מחי לה קידרא בחסיסי: **מתני'** אין נותנין קמח לתוך חרוסת או לתוך החרדל ואם נתן יאכל מיד ורבי מאיר אוסר (ע)אין מבשלין את הפסח לא במשקין ולא במי פירות (פ)אבל סכין ומטבילין אותו בהן מי תשמישו של נחתום ישפכו מפני שהן מחמיצין: **גמ'** אמר רב כהנא מחלוקת לתוך החרדל אבל לתוך חרוסת דברי הכל ישרף מיד ותניא נמי הכי (צ)אין נותנין קמח לתוך החרוסת ואם נתן ישרף מיד לתוך החרדל ר' מאיר אומר ישרף מיד (ק)וחכמים אומרים יאכל מיד אמר רב הונא בריה דרב יהודה אמר רב נחמן אמר שמואל הלכה כדברי חכמים א"ל רב נחמן בר יצחק לרב הונא בריה דרב יהודה אחרוסת

מנקטא ליה אימיה. חיטין ממחלת קליר לצורך הפסח ועבדא להו שימור מעיקרא: **בארבי.** מלא עריבה או עריבות הרבה ומצניעתן לבדם לצורך הפסח: **חישתא.** שם הנהר. טבעה קודם הפסח והיו בה חיטין: **שאבד בו כלאים.** שנתערב בו חוט של כלאים ואינו מיכר: **הרי זה לא ימכרנו לנכרי.** דהואיל ואין כלאים שבו מיכרים אתי לזבויה האי נכרי לישראל ולנים להו ישראל ולאו אדעתיה: **ולא יעשנו מרדעת לחמור.** דילמא הדר שקיל ליה מהתם ותופרו באחד מבגדיו: **אבל עושה אותו תכריכין למת.** דמהתם מו לא שקיל ליה דבגדי המת אסורין בהנאה ומת אין מלות נוהגות בו דכתי' במתים חפשי (ר) מין שמת אדם נעשה חפשי מן המלות (שבת ג.). והני חיטי כיון דלא מיינכר חימוץ דידהו אתי האי נכרי והדר מזבין להו לישראל: **קבא קבא.** קב לזה וקב לזה ולא הרבה לאים ת'. **מוללן.** בקמח קרי מלילה כשנותנין קמח לתבשיל: **ואחר כך נותן את החומץ.** דאין החומץ מגיחו להמתיק לפי שמבשלו: **ויש אומרים אף נותן חומץ.** מחלה אלף על גב דחומץ כבר מעורב בתבשיל הוא מבשל את הגיתן בתוכו: **שהעבירן.** מעל האור מרותחין ערב שבת עם חשיכה: **לא יתן לתוכן תבלין.** דכלי ראשון מבשל ומלא מבשל תבלין בשבת: **לתוך הקערה.** דכלי שני אינו מבשל: **לכל הוא נותן.** לכל מיני מאכל הוא נותן תבלין בכלי שני חוץ מדבר שיש בו חומץ ויליר שהחומץ מבשלן ואע"ג שקדם: **הני מילי בעיניה.** כשהחומץ בעין אבל כשהוא מעורב בתבשיל אין כחו חזק: **אחד זה ואחד זה.** כין חומץ מחלה כין חומץ בסוף אסור: **לבורדקאי.** נחמומין: **בחסיסי.** קמחא לתבשולא: **בדוכתא דשכיחי עבדי.** כגון בי ריש גלותא שהעבדים מזלזלין בדבר איסור ביותר: **מתני' חרוסת.** אייגרו"ם ויש בו חומץ ועשוי לעבל בו בשר וגרגילים לתת בו קמח וכל דבר שמקהה את טעמו וקמח לאחר זמן מחמיץ ומקהה את הטעם: **אין מבשלין.** דכתיב (שמות יב) אל תאכלו ממנו לא ובשל מבושל וגו': **לא כמשקין.** אע"ג דכתיב במים וטעמא מפרש בגמרא (מא.): **סכין.** בשעת אלייתו: **ומטבילין.** בשעת אכילתו: **מי תשמישו של נחתום.** שמלגן בו ידיו בשעה שהוא עורך ומקנוף את המלה ישפכו:

גמ' מחלוקת. דשרי ליה תנא קמא לאוכלו מיד בעומן קמח לאוכלו מיד בעומן

עין משפט נר מצוה

קע א מי' פ"י מהלכות כלאים הלכה מ טור שו"ע יו"ד סימן שא סעיף מ:

קעא ב מי' פ"ה מהל' חמץ הלכה ט טוש"ע או"ח סימן תסז סעיף א:

קעב ג מי' פכ"ג מהל' שבת הלכה ו טור שו"ע או"ח סימן שיח סעיף ט:

קעג ד ה מי' פרק ה מהלכות מלה הלכה ה טוש"ע או"ח סימן תסג סעיף ב:

קעד ו מי' פ"ח מהל' ק"פ הלכה ז ממג לאוין שנ:

קעה ז שם הלכה מ:

קעו ח ט מי' פ"ה מהלכות מלה הל' יט טוש"ע או"ח סימן תמד:

מוסף רש"י

בגד שאבד בו כלאים. שמרוב כי כלאים מוט אחד ואין מקומו מיכר (ע"ז פה.) אפס היה מכר מוט הלמר בגגד הפשתן ניתקו וכבר (נדה מא.). שהעבירין. מן האור, מרותחין. כין השמשות, לא יתן לתוכן תבלין. משתחלן. דכלי ראשון כל זמן שרותח מבשל (שבת מב.). התמחוי. כעין קערה גדולה שמערה כל האילפס לתוכה ומשם מערה לקערות (שבת מב.). חוץ מדבר שיש בו חומץ וציר. שהן מבשלין את התבלין כשהן ניתחין (שם). ציר. הכיטוף מן הדגים כשטכשים אותן במכבש (שם). בחסיסי. מלה אפויה שטוחנין אותה ומבשלים אותה כמים ומולגין בה את הקדירה (אגודה תרא ע' פו). מי תשמישו של נחתום. כלומר מותר כלי לשם (שם).

רבינו חננאל

מר בריה דרבינא מנקטא ליה אימיה בארבי. פירוש היתה והיתה הרבה וכיעיקרין היתה משמרת אותן לשם מצה (מתחילה). ההיא ארבא דטבעא בחישתא. כלומר טבעא ספינה בנהר. התיר רבא למכור החטים שבספינה לגויים. ומותבינן עליה הבגד שאבד בו כלאים הרי זה לא ימכרנו לגוי. חיישינן שמא יחזור הגוי רימכרם לישראל אחר. ולא יעשנו מרדעת לחמור, אבל עושין אותו תכריכין למת. הדר ביה רבא ושרינהו לזבוניהו קבא קבא לישראל כי היכי דניכלי קמי פסחא. ת"ר אין מוללין את הקדרה בפסח. פירוש מלילה הקמח בקדרה, והרוצה שימלול נותן הקמח ואח"כ החומץ, ויש אומרים נותן החומץ ואח"כ נותן הקמח. יאוקימנא יש אומרים ר' יהודה הוא, דתאני בענין נתינת תבלין בשבת, ר' יהודה אומר לכל הוא נותן חוץ מדבר שיש בו חומץ וציר, כלומר החומץ והציר מבשל, ומדלענין שבת מבשל ואסור לענין חמץ

מסורת הש"ס

א) ע"ז פ: נדה פח:. ב) [ע"י תוספות תולין לה. מד"ר ומגמלא]. ג) [עמ"ס תוס' ר"ש לג: ד"ה מאלן]. ד) שבת מב., ה) [ל"ל דמגמלא]. ו) [שבת יג. ר"מ לג. ע"ז ח. נה: נט.]. ז) [גר' הערוך למרדקי]. ח) [עי' תוספות לקמן מא. ד"ה אין מבשלין]. ט) [מהלים פחן]. י) [וכיומא סט.]. כ) [ל"ל קבלו אותי]. ל) [עי' תוס' מגילה לא: ד"ה ר"מ אב וכו' וקל"ע ועי' תרומת הדשן סי' יט]. מ) [וע"ע תוס' נדרים יח. ד"ה למחר וכנ"ל עד. ד"ה פסקי וכע"ז סה: ד"ה אבל וכנדה שם: ד"ה אבל]. נ) ל"ל רב עקביה.

הגהות הב"ח

(א) גמ' כר ליואי לרבא נגד שאבד וכו' לא יעשנו מרדעת לחמור כל"ל: (ב) תוס' ד"ה אילפס וכו' שלא יערה בקערה ע"ל ותיבת על נמחק:

לעזי רש"י

איינרו"ם [איגרו"ם]. חומציות (בבאבלו).

רבינו חננאל (המשך)

בפסח שרי, דקדים ומבשיל ליה ולא אתי לידי חימוצא. ונוקמה מאן יש אומרים ר' יוסי דאמר שורן בחומץ וחומץ צומתן. ודחינן אימור דאמר ר' יוסי בחומץ לבדו שצומת, אבל על ידי תערובת מים וחומץ מי קאמר. עולא אמר בין החומץ מקודם בין אחרי כן הכל אסור למלול משום הרחקת איסור, כמו שאומרים לגזיר התרחק מן הכרם שלא תאכל מן הענבים. רבא מייחי ליה בחסיסי בעין ותיקא. ולא מיחה על רב פפי דשרי לדבי ריש גלותא אלא משום דעבדי דלא מעלי ועבדי איסורא. [מתני'] אין נותנין קמח לתוך החרוסת, ולא לתוך החרדל, ואם נתן לתוך החרדל יאכל מיד. ור"מ אוסר, אבל לתוך חרוסת דברי הכל ישרף מיד. תניא נמי הכי אין נותנין קמח לתוך חרוסת, ואם נתן ישרף מיד, לתוך החרדל ר' מאיר אומר ישרף מיד, וחכמים אומרים יאכל מיד. ואמר רב נחמן אמר שמואל הלכה כחכמים. אין מבשלין הפסח במשקין ולא במי פירות, אבל סכין אותו ומטבילין אותו בהם.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com